

Maija-Liisa Rauste-von Wright, Johan von Wright: OPPIMINEN JA KOULUTUS

Referaatti Pertti Huhtanen 15.09.2005

Sisältö

1 Koulutuksen ongelmien monitahoisuus

2 Oppimisprosessista

- Johdanto
- Oppiminen ja toiminta
- Lukeminen konstruktiivisena toimintana
- Havaitseminen konstruktiivisena toimintana
- Oppimisprosessin biologisia puitteita
- Toiminta ja oppiminen
- Oppimisen tilannesidonnaisuus
- Oppiminen ja motivaatio
- Oppiminen ja sosiaalinen vuorovaikutus
- Oppiminen tiedon organisoimisena
- Kognitiotieteen näkökulma
- Transfer eli siirtovaikutus

3 Elämänkaari ja oppimisen ehdot

- Taustaa
- Yksilönkehityksen säätelijöistä
- Muuttuvatko oppimisen ehdot elämänkaaren myötä

4 Ihmisen tiedonkäsittelykyvyn rajoituksia

- Valikoiva tarkkaavaisuus
- Työmuistin rajoituksista
- Rajoitusten seurauksia

5 Toiminnan sosiaalinen säätely ja maailmankuvan muodostuminen

- Systeeminen näkökulma ja toiminnan sosiaalinen säätely
- Maailmankuvan muodostumiseen liittyviä näkökohtia
- Minä rakenteeseen liittyviä näkökohtia

6 Oppimiskäsitysten historiaa

- Johdanto
- Empirismin historiaa
- Empirismin pedagogisia seurauksia
- Konstruktivismin pedagogisia seurauksia
- Opettamisen kaksi kulttuuria

7 Humanistinen psykologia ja kokemuksellinen oppiminen

- Humanistisen psykologian perinne
- Kokemuksellinen oppiminen

8 Opetussuunnitelma ja oppimiskäsitys

- Opetussuunnitelman ja oppimiskäsityksen käsitteistä

Opetussuunnitelma erilaisten oppimiskäsitysten valossa
Konstruktivistinen oppimiskäsitys koulutuksen perinteiden kyseenalaistajana

9 Ihmissuhdeammattiin kouluttaminen

Katsaus nyky-yhteiskuntamme ihmissuhdeammatteihin
Ihmissuhdetyö toimintaprosessina
Hahmotelma ihmissuhdetyöntekijän työprosessin malliksi
Mitä vaatimuksia malli asettaa koulutusprosessille

10 Koulutuksen arviointi

Taustaa
Koulutuksen arvioinnin funktiot
Arvioinnin rooli opettajainkoulutuksessa

11 Huomautukset

1 Koulutuksen ongelmien monitahoisuus

Sosiaalista lapset yhteiskunnan elinkeino- ja kulttuuriperinteeseen. Ensin eliitti, sitten teollistuminen. Toden ja arvostettavan säätely. Koulun kritiikki ylisukupolvista. Lajin säilymisehto. Nykyisen jatkuminen vai toiminnan kehittäminen? Syrjässä olleet ihmissuhde- ja kommunikointivalmiudet, yhteistoiminta, uudet johtajuuskäsitteet ja itsearviointi.

Interventiota, muuttamista tiedoissa, taidoissa, arvoissa, asenteissa, motivaatiossa... arkiympäristön ylittävää oppimista. (a) Järjestelmän ja hallinnon, (b) didaktiikan ja (c) evaluoinnin ja kontrollin taso. Tavoite > opittava ainen (S) > oikeiden vastausten oppiminen (R) > osaamisen kontrolli. (d) Oppimis- ja opetusprosessi ihmisen toimintana ja näiden toimintaprosessien säätely vähällä huomiolla. Mahdollisuudet ja rajoitukset, perillemenon edellytykset, ”hyvän oppimisen” kriteerit. Onnistuminen = F(kyvyt, ahkeruus)? Yhteyden muuhun elämänmenoon? Viis siitä, tiedon siirtämistä. Tiilistä talo.

Konstruktivismi: tieto ei siirry, vaan oppija ”konstruoi” sen itse – valikoi, tulkitsee, jäsentää kuvaa maailmasta ja itsestään sen osana.

2 Oppimisprosessista

Johdanto

1920-60 **behaviorismi** l. luonnontieteellinen psykologia. Apinat, rotat, kyyhkyseläimet. Opetusteknologia. 1950-lopulla **kognitiivinen psykologia**: havaitseminen, muistaminen, ajattelemisen ja päätöksenteko. Myös nopea tiedon muuttuminen: tiilistä talo ei riitä, vaan oppimaan oppimisen taito tärkeä.

- (a) **Konstruktivismi**: ihm toiminnan ja kogn prosessien tutkimukseen per käsitys oppimisprosessista.
- (b) **Sosiaalinen konstruktivismi**: tiedonsosiolog., ”todellisuuden sosiaalinen rakentuminen”.
- (c) **Persoonallisten konstruktien teoria**: tulevais. suuntaava, hypoteesejä luova ja testaava ”tiedemies”.

Oppiminen ja toiminta

Informaation prosessointi (vasto, muokk, tulkinta) (voi) aiheuttaa **muutoksia** tiedoissamme, taidoissamme, tunteissamme jne hetkeä pidempään = oppiminen. **Orientaatio** = + tavoitteisiin johtava, **suojausreaktio** = uhkan välttäminen. Emot. tekijät ja seurausten tunnesävy tärkeä.

Lukeminen konstruktivisena toimintana

Lukutavoite tärkeä = mitä haemme (keittokirja >< rakkaustarina). Lukutottumukset (jännäri >< runo). Tekstityypin skeema. Lukustrategia = pintataso tekstiin (materiaaliin), syvätaaso sanomaan ("todellisuuteen", josta kertoo). Jäsennys = holistinen (juonesta ylhäältä alas), seriaalinen tai atomistinen. 2 hlöä eri strategioilla oppivat eri asioita samasta tekstistä. **Oman version luominen on oppimisprosessin ydin.**

Havaitseminen konstruktivisena toimintana

Arkiajattelu: S aistien välityksellä aivoihin ja tietoisuuteen ja aiheuttaa vastaavan mielteen. Toistettavuus. Konstruktivistit: Valikointi ja tulkinta "jonakin". Niitä säätelevät biol. hermostoprosessit, havaitsijan käsitykset, odotukset ja tavoitteet.

Jarkko Hautala: ÄLYLLINEN KEHITYS JA KOULUTUS

EI TENTTIIN? Antero Toskala: IHMISEN MUUTOKSET AIKUISIÄLLÄ – KONSTRUKTIVISTINEN NÄKÖKULMA

Ihm suuntautuu maailman ja its ymmärr muodostamalla merkityksiä. Yksilöll merkitykset. Maailmaa koskeva tieto totta jos yhtenäistä ja johdonmukaista. Ei pyri obj tietoon vaan mielekkääseen. 1. Psykyen toiminta itseorganisoituvaa – ulk. maailman ärsykkeet eivät suoranaisesti vaikuta. 2. Psyky rak systeemisesti ja hierarkisesti. Syvätason ydinrakenteet hallitsevia. Ylläpitävät koewttua minuuden pysyvyyttä ja kokemista. Merkittävä muutos edellyttää että syvempi perussuhde itseemme muuttuu. 3. Kokemisen ja sen tulkitsemisen vastavuoroiset suhteet.

Muutokset psykyen kokonaisjärjestelmässä

Aikuisuuden kehitys muutosprosessina

Muutoksen vastarinta

Erilaiset muutostyypit

Muutosprosessien erilaiset lopputulokset

LUE TENTTIIN: Yrjö-Paavo Häyrynen: KOULUTUS JA AMMATTIURA

Kaksi tutkimusmallia: kehitysperiaatteita soveltava kokonaisvaltainen ja erillisiä syysuhteita jäljittävä. Sosiaalinen tausta ja tyttöjen ja poikien minäkäsitysten erot vaikuttavat ammatinvalintaan.

LUE TENTTIIN: Juhani Kirjonen: TYÖELÄMÄ AIKUISEN KEHITYSYMPÄRISTÖNÄ

Käsittelee työoloja ja ilmapiiriä, johtamista, resurssien vapauttamista käyttöön, leikkiä.